

LA FEMINISTA 'PREMATURA'

“No hi ha activitat feminista que sigui inútil”

Capmany se situa en el sector feminista que establia un paral·lelisme entre l'opressió femenina i l'opressió de classe

MONTSERRAT PALAU

Barcelona - 17 MAI 2018 - 12:33 CEST

Ilona Staller, 'Ciccolina', amb Capmany a l'Ajuntament, el 1988. SERGIO LAINZ

La publicació de l'assaig *La dona a Catalunya* el 1966 va situar Maria Aurèlia Capmany com una de les primeres teòriques i referents del feminisme a casa nostra. En aquells anys ja era una escriptora reconeguda. Fins aleshores, les seves novel·les, la majoria centrades en protagonistes femenines, havien abordat qüestions com la pretesa inferioritat intel·lectual de les dones, l'obligació d'unes servituds físiques, l'objectiu vital del matrimoni i la maternitat, la submissió i admiració en les relacions entre gèneres o, entre d'altres temes, les normes morals del franquisme. Aquestes qüestions, però, no eren el centre narratiu i no hi havia una crítica explícita en clau de reivindicació feminista.

Als anys seixanta, paral·lelament amb altres moviments sobre els drets civils, s'iniciava internacionalment la segona onada del feminisme contemporani, després d'una primera dirigida, sobretot, a la consecució dels drets de ciutadania i el sufragi. A l'Estat espanyol, el 1962, *El segon sexe* (1949) de Simone de Beauvoir, prohibit per la censura, va començar a circular mitjançant una traducció sud-americana —la catalana no va ser permesa fins al 1968—. El 1963, el mateix any de la seva publicació, es traduí al castellà (el 1965, al català) *La mística de la feminitat* de Betty Friedan, amb un ressò notable. El feminisme es va començar a popularitzar i, així, la revista *Cuadernos para el diálogo*, el 1965, hi dedicà un dossier de més de 80 pàgines. La mobilització i l'organització feministes, per simplificar, es van iniciar a partir de dues posicions. Per una banda, des d'un catolicisme progressista, va sorgir un feminisme que, amb una perspectiva de tradició liberal, proposava com a solucions la promoció femenina, l'educació i la seva incorporació al mercat de treball. Per una altra banda —i aquí hem de situar Capmany—, dins de la militància en partits, moviments i sindicats antifranquistes, llavors encara clandestins, un altre sector feminista denunciava la situació d'opressió de les dones depenent dels interessos capitalistes, tot seguint un paral·lelisme evident entre l'opressió femenina i l'opressió de classe, i proposava la transformació de la societat. En aquells moments, però, Capmany no es considerava feminista.

Arran de l'èxit del llibre de Friedan, l'editor Josep Maria Castellet va encarregar a Capmany l'elaboració d'una obra similar sobre les dones catalanes. Quan va començar la recerca, estava convençuda que el feminisme era una cosa obsoleta.

En acabar-la, la seva conclusió, en canvi, va ser que el feminisme era una cosa del present i necessari, perquè calia "reivindicar la plenitud de drets i deures per a les dones perquè puguin ser persones". Des d'aleshores, va relacionar la seva militància feminista amb el franquisme, i considerava que des de 1939 se li va fer evident el freudiana "complex de castració", ja que l'exèrcit i el nacionalcatolicisme havien organitzat una societat on era "absolutament necessari el penis com a targeta de presentació". Aquest estudi la va convertir en una de les pioneres del feminisme de la igualtat, i va ser el punt de partida de nombrosos assaigs i conferències posteriors en què va exposar les seves teories i la seva visió històrica sobre la condició de les dones. Des d'aquell primer assaig, Capmany va esdevenir una ferma defensora d'un feminisme primerenc, basat en anàlisis culturals i literàries de textos i mites tot comparant-los amb la condició femenina de la seva època. Va centrar aquestes anàlisis en el procés de fabricació per part dels homes dels estereotips femenins, i com aquests persistien en els comportaments i valors socials, incidint en uns aspectes concrets: les construccions culturals i socials de la feminitat, els conceptes tradicionals aplicats a les dones al llarg de la història, la denúncia de la feminitat propugnada per la dictadura franquista i de qui perpetuava aquestes construccions. Una denúncia cap als homes que les perpetuaven, però també cap a les dones que, dient-se víctimes, es convertien en còmplices d'aquesta situació: les "donetes", en la seva nomenclatura. Les teories, entre d'altres, de Virginia Woolf, Simone de Beauvoir o Friedan van influir en les tesis de Capmany, ferma defensora d'una lluita conjunta des del feminisme, el socialisme i el catalanisme per aconseguir les llibertats individuals i col·lectives, perquè la lluita de les dones és a favor "de les persones oprimides" i, per tant, calia fer causa comuna "amb totes les reivindicacions justes de la terra, les laborals, les nacionals i les racials".

El 1975, Any Internacional de la Dona, es van celebrar dos congressos mundials, a Mèxic i Berlín. I, a Madrid, encara en la clandestinitat, al cap de dues setmanes de la mort del dictador, es van celebrar les Jornades Nacionales para la Liberación de la Mujer, en les quals van sorgir les primeres discussions sobre la doble o única militància, fins a arribar a postulats irreconciliables i la creació de diversos col·lectius que se'n desmarcaren. L'any següent, amb més de 4.000 participants, es van celebrar a Barcelona les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, en què aquest debat es consolidà. Capmany hi tingué protagonisme, però les seves tesis de doble militància feminista, específica i política, van ser criticades pels nous corrents del feminisme de la diferència i del feminisme radical, sobretot per part del Col·lectiu Feminista, que defensava que l'opressió de gènere rau en el concepte de patriarcat i en els models de societat capitalista que es reproduïen tant en els partits de dretes com en els esquerres, i es mostraven partidàries de la militància única en el feminisme al marge de partits mixtos.

Les intervencions de Capmany, que advocava per la lluita feminista i, alhora, la de classe i la nacional, van ser aplaudides per una part de les assistents, mentre que l'altra part les va rebre amb fredor. El Col·lectiu Feminista va retreure posteriorment a Capmany que defensés la lluita nacional perquè aquesta, com d'altres, només havia estat exclusiva dels homes. La resposta de Capmany va ser contundent: "Les dones que contesten els

Maria Aurèlia Capmany amb Montserrat Roig, el 1991. PILAR AYMERICH

valors anomenats propis del mascle es mouen en una absoluta contradicció, com les nostres companyes que es pensen que defensar el dret a la integritat nacional dels Països Catalans és fer el joc al mascle, i aquestes mateixes dones ens venen a parlar en llengua espanyola, que representa una altra nació que per elles hauria de ser tan privativa del mascle com la nostra". Montserrat Roig, que hi fou de present, va donar suport a les tesis de Capmany de la doble explotació com a dones i catalanes. Al cap de dos anys, Capmany insistia en els seus postulats que el canvi de la situació de les dones passava per "canviar la societat" i "la mentalitat de tots i cada un dels éssers humans", alhora que defensava que "no hi ha activitat feminista que sigui inútil". Capmany va obrir el camí i fou autora d'un seguit de teories dins d'un feminisme de caire multigenèric, en el sentit d'usar arguments provinents de la biologia, la psicologia, el materialisme històric i la crítica literària, cosa que va permetre començar a trencar els límits i apostar per conceptes més híbrids en una línia en què han insistit feminismes posteriors. Algunes de les seves teories ja han estat superades, però d'altres, ampliades, van ser un punt de partida. I algunes encara resten pendents en els debats actuals, com el conflicte entre producció i reproducció, les concepcions del patriarcat o la construcció d'identitats, rols i gèneres.

S'adhereix als criteris de [Més informació >](#)

ARXIVAT A:

Maria Aurèlia Capmany · Feminisme · Moviments socials · Dones · Cultura · Societat

CONTENDO PATROCINADO

<p>Empresa alemana crea la mejor aplicación para aprender idiomas</p> <p>BABELL</p>	<p>Canceled TV Shows Announced: The Full List</p> <p>INVESTING.COM</p>	<p>3 Online Dating Sites That Actually Work</p> <p>TOP CANADIAN DATING SITES</p>
---	--	--

Y ADEMÁS...

Francia inaugura el pump track más grande del país: 6000m2

AS.COM

recomendado por @outbrain

CONTENDO PATROCINADO

<p>Le portable pour les entreprises travaillant à distance</p> <p>DELL</p>	<p>25 Hilarious You Have to See to Believe</p> <p>INVESTING.COM</p>	<p>[Photos] New DNA discovery transforms Native American history</p> <p>MATERNITY WEEK</p>
--	---	--

COMENTARIS

< Normes

NEWSLETTER
Subscriu-te als nostres butlletins

ET POT INTERESSAR

- La perspectiva com a eufemisme
- Feminisme: el que ja sabem
- Riures per veure'ns millor
- Mai no és tard per reivindicar les artistes

HAZ COSAS EXTRAORDINARIAS

“Tendremos una crisis muy aguda, pero será breve”

Uno de los mayores expertos en gestión de las nuevas organizaciones, Fernando Trias de Bes (Barcelona, 1967), habla sobre la importancia de las herramientas tecnológicas en la recuperación económica tras la pandemia

LO MÁS VISTO EN... [+ Top 50](#)

EL PAÍS [Cataluña](#)

- Més candidatures i menys candidats al Barça
- Molt honorable president Aragonès
- Catalunya tanca bars, cafeteries i restaurants
- Els negocis xinesos, al límit
- Vaig anar al dentista
- El negoci de les cadenes de fleques toca sostre
- "Reivindiquem la catalanitat d'Alberto Closas"
- Amb qui està el PSC?
- Jaume Plensa: "Estic enamorat del que és col·lectiu, de la societat, de l'ésser humà"
- La vida del 'fantàstic' dibuixant Josep Segrelles, en un documental